

KAJTAZOVIĆA NIŠANI, DONJA LUČKA, GROBLJANSKA CJELINA LOKACIJA – CAZIN

Kajtezovića nišani se nalaze u naselju Donja Lučka, općina Cazin. Grobljanska cjelina se od marta 2006. godine nalazi na listi nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine. Svi nišani postavljeni su od 1913. do 1950. godine članovima porodice Kajtezović, čiji korijeni datiraju još prije dolaska Osmanlija na ove prostore. Postojanje ovakvih grupacija nišana nije rijetkost u ovome dijelu Bosne i Hercegovine. U Bosanskoj Krajini ih nazivaju nišanima krajputašima. Ovi spomenici su podizani najčešće uz glavne prometnice, o čemu govori samo njihovo ime. Kod ovakvih memorijalnih mjesta pokojnici su nerijetko sahranjivani na nekom drugome mjestu. U ograđenome prostoru nalazi se 16 nišana od kojih je osam muških i osam ženskih. Tradicija sahranjivanja, odnosno postavljanja nadgrobnika koji pripadaju porodici Kajtezovića u ovoj parceli, nastavlja se. Ornamentika nišana u Donjoj Lučkoj je vrlo bogata. Osobit utisak ostavljaju muški nišani čija visina prelazi 3 metra.

Podaci o dobru

Lokacija

Kajtezovića nišani se nalaze u mjestu Pećigrad, naselje Donja Lučka, Općina Cazin, na putu koji iz Pećigrada vodi prema Maloj Kladuši. Nacionalni spomenik se nalazi na k.č. broj 1054, p.l. broj 562/02, k.o. Pećigrad, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Povijesni podaci

Svi nišani na ovoj parceli, prema mišljenju M. Mujezinovića (Mujezinović, str. 84), novije su izrade i označavaju sljedeće članove obitelji Kajtezovića:

- Hasana, sina Ibrahimova, umro 1331. godine po H. (1913),
- Sulejmana, sina Mahmudova, umro 1336. godine po H. (1917/18),
- Mahmuda, sina Ahmedova, umro 1340. godine po H. (1922),
- Husejina, sina Mahmudova, umro 1353. godine po H,
- Hasana, sina Mahmudova, umro 1355. godine po H. (1936),
- Sulejmana, sina Ibrahimova, umro 1370. godine po H. (1950/51),
- Mehmeda, sina Mahmudova, umro 1964. godine.

2. Opis dobra

Na parceli koja se nalazi u neposrednoj blizini puta koji iz Cazina vodi prema Velikoj Kladuši, u prostoru ograđenom drvenom ogradom, nalazi se manja skupina nišana. Postojanje ovakvih grupacija nišana nije rijetkost u ovome dijelu Bosne i Hercegovine. U Krajini ih nazivaju «nišanima krajputašima». Ovi spomenici su podizani najčešće uz glavne prometnice, o čemu govori samo njihovo ime. Kod ovakvih memorijalnih mjesta pokojnici su nerijetko sahranjivani na nekom drugome mjestu. M. Mujezinović navodi podatak da se u ograđenome prostoru nalazi 16 nišana od kojih je osam muških i osam ženskih (Mujezinović, str. 84). Taj broj je danas veći, jer se tradicija sahranjivanja, odnosno postavljanja nadgrobnika koji pripadaju obitelji Kajtezovića u ovoj parceli nastavlja (nišani iz 1970. i 1981. godine). Ornamentika nišana u Donjoj Lučkoj je vrlo bogata. Osobit dojam ostavljaju muški nišani čija visina prelazi 3 metra (Mujezinović, str. 84). Osnovica nišana ima dimenzije oko 40x40 cm. U donjoj zoni nišani su ukrašeni dekoracijama sa mnoštvom biljnih motiva. U sredini kompozicije obično se nalazi ibrik u čijem središtu je manja, najčešće osmokutna rozeta. Na srednjem dijelu nišana se nalazi natpis na turskome jeziku. Ovaj dio je pravokutan i završen je oblikom polukružnoga luka. Utisnut je u masu kamena oko 3 cm. Zona iznad natpisa je dekorirana polumjesecima sa jednom ili više zvijezda. Svi nišani imaju približno jednake bogato ukrašene turbane, karakteristične za ovaj dio Bosne i Hercegovine. Na bridovima nišana, kao i ispod turbana javlja se ukras u vidu tordirane vrpce. Ženski nišani su manjih dimenzija i smješteni su iza muških. I oni su bogato ukrašeni s tim da se umjesto turbana javlja ženska pletenica. U donjem dijelu se, također, javljaju dekoracije sa biljnim motivima i ibricima sa rozetom u sredini s tim da je rozeta u ovome slučaju bogatije ukrašena. Srednji dio nišana je predviđen za natpis. Tordirana vrpca se javlja na bridovima nišana. Nišani su djelo lokalnih majstora koji su kroz stoljeća razvili karakterističan tip nišana. Njihov utjecaj je vidljiv i na teritorijima koji se prostiru istočno od područja Bosanske krajine. Izrađeni su od bihacita, kamena koji se veoma lako obrađuje. Vanjske površine kamena su uglačane i obrađivane su alatom koji se i danas koristi prigodom obrade kamena u ovim krajevima (testera i brus).

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Kajtezovića nišani se nalaze na Privremenoj listi nacionalnih spomenika BiH pod rednim brojem 758.

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

Redovito se vrši tekuće održavanje mezarja. Nije poznato jesu li vršeni konzervatorsko-restauratorski radovi na nišanima. Mehmed Mujezinović, saradnik tadašnjeg Republičkog zavoda za zaštitu kulturno-istorijskoga i prirodnog naslijeđa BiH, izvršio je epigrafsko snimanje nišana ..

Tekst i slike obradio: Igor Pečenkovic dipl.ecc.hot.

Izvori: JU „Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać“ popisni registar, „Stari gradovi Unsko-sanskog kantona“ Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać i Muzej Unsko-sanskog kantona, februar 2009, internet, <http://old.kons.gov.ba/>

